

HÅLL NOLLAN ARBETSMILJÖGUIDE

Byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering av ett byggnads- eller anläggningsarbete (Bas-P)

24 MARS 2026

Om guiden:

Arbetsmiljöguiden beskriver Bas-P:s uppgifter och ger verktyg för Bas-P att genomföra uppdraget.

Innehåll

Byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering av ett byggnads- eller anläggningsarbete (Bas-P).....	0
Om guiden:.....	0
Revideringshistorik.....	1
1. Introduktion.....	2
1.1. Syfte med den här arbetsmiljöguiden.....	2
1.2. Målgrupp.....	2
1.3. Omfattning och avgränsningar.....	2
1.4. Arbetsmiljöguidens upplägg.....	2
2. Bas-P-uppdraget.....	3
2.1. Övergripande beskrivning av Bas-P uppdraget.....	3
2.2. Organisering av Bas-P uppdraget.....	4
2.3. Samordning mellan rollerna handläggare Bas-P och projekteringsledare.....	4
3. Förutsättningar för Bas-P-arbetet.....	5
3.1. Handläggare Bas-P:s utbildning, kompetens och erfarenhet.....	5
3.1.1. Värdera sin egen roll och kompetens i förhållande till uppdraget.....	6
3.2. Förutsättningar i projektet.....	7
3.2.1. Uppdragets utformning och omfattning.....	7
3.2.2. Tid och budget för Bas-P-uppdraget.....	8
3.2.3. Projektgruppens engagemang för arbetsmiljö.....	8
3.2.4. Projekteringsgruppens förutsättningar.....	8
3.2.5. Bedöma förutsättningarna i projektet och hantera brister.....	10
4. Rekommenderade aktiviteter och arbets sätt.....	10
4.1. Aktiviteter med koppling till byggarbetsmiljö-samordning.....	10
4.2. Arbetsprocess och aktiviteter i Bas-P:s arbete.....	12
Steg 1: Tydliggöra uppdragets utformning och omfattning.....	12
Steg 2: Planera uppdraget.....	12
Steg 3: Inleda samarbete med projektörer.....	13
Steg 4: Samordna och dokumentera arbetsmiljöarbetet.....	14
Steg 5: Överlämna arbetsmiljöarbetet till Bas-U.....	17
Steg 6: Avsluta uppdraget.....	17
Bilagor/övrigt.....	18
Referenser.....	18

Revideringshistorik

Revidering	Avsnitt	Datum
Uppdatering utifrån AFS 2023:3	Hela guiden	2026-03-24

1. Introduktion

Håll Nollans vision är att alla på våra bygg- och anläggningsarbetsplatser kommer hem oskadda efter varje arbetsdag. I arbetet mot visionen har Bas-P en viktig roll då många förutsättningar för en bra arbetsmiljö under såväl byggskede som bruksskede sätts redan under planering och projektering av ett projekt.

1.1. Syfte med den här arbetsmiljöguiden

Denna arbetsmiljöguide är tänkt att ge stöd i att driva arbetsmiljöarbetet strukturerat genom hela uppdraget. Arbetsmiljöguiden med bilagor syftar till att:

- tydliggöra Bas-P:s uppdrag och förutsättningar för ett väl fungerande Bas-P-arbete, samt
- ge verktyg och råd för Bas-P att samordna arbetsmiljöarbetet med de olika projektörerna, genom att beskriva vad som ska göras och när det ska göras.

1.2. Målgrupp

Primär målgrupp för arbetsmiljöguiden är organisationer/personer som åtar sig rollen som Bas-P/handläggare Bas-P. En annan målgrupp kan vara de personer som tar fram rutiner för Bas-P. Arbetsmiljöguiden är även av intresse för andra roller och aktörer, t.ex. byggherrar, Bas-U, skyddsombud, projektörer och tillverkare av prefab.

1.3. Omfattning och avgränsningar

Till grund för denna arbetsmiljöguide ligger främst Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:3) om projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter.

Guiden är tillämplig för Bas-P i alla typer av bygg- och anläggningsprojekt och oavsett entreprenadform. Projektets storlek, komplexitet och risknivå avgör omfattningen av arbetsmiljöarbetet och därmed guidens och bilagornas tillämpning.

I denna arbetsmiljöguide förutsätts att Bas-P och Bas-U alltid är juridiska personer. I arbetsmiljöguiden används begreppet "handläggare Bas-P" vilket innebär en person som byggarbetsmiljösamordnaren förfogar över och som är tilldelad samordningsuppgifterna för att handlägga dem. Handläggaren utför normalt själv uppgifterna men kan också se till att andra som byggarbetsmiljösamordnaren förfogar över utför vissa uppgifter.

Med byggherre avses i denna guide den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete. Byggherrens representant ska se till att byggherrens arbetsmiljöuppgifter i byggprojektet utförs.

1.4. Arbetsmiljöguidens uppbygg

Den här arbetsmiljöguiden är uppdelad i fyra kapitel som på olika sätt ger stöd för Bas-P i sitt arbete. Kapitel 2 tydliggör vad Bas-P-uppdraget innebär, vilket ansvar Bas-P har och hur rollen förhåller sig till andra roller såsom projektörer och projekteringsledare. Kapitel 3 beskriver förutsättningar för att Bas-P-uppdraget ska vara möjligt att genomföra på ett bra sätt och med ett bra resultat. Förutsättningarna som beskrivs relaterar dels till Bas-P:s kompetens och erfarenhet, dels till projektet

och uppdraget. Syftet med kapitlet är att ge stöd till Bas-P att värdera förutsättningarna i ett projekt men även den egna kompetensen och resurserna i relation till projektet. Kapitel 4 beskriver hur Bas-P-uppdraget praktiskt kan genomföras - hur arbetsprocessen kan se ut och vilka aktiviteter och arbetsätt som är lämpliga. Detta kapitel är tänkt att ge stöd till Bas-P genom att föreslå konkreta aktiviteter och arbetsätt som kan bidra till ett strukturerat sätt att driva arbetsmiljöarbetet. Som stöd i genomförandet av de föreslagna aktiviteterna samlas ett antal verktyg som bilagor till arbetsmiljöguiden.

2. Bas-P-uppdraget

2.1. Övergripande beskrivning av Bas-P uppdraget

Reglerna som styr Bas-P:s arbete och kompetens finns i arbetsmiljölagen (1977:1160) samt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om Projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter (AFS 2023:3). Utöver detta ska Bas-P säkerställa att projekteringen uppfyller relevanta krav för arbetsmiljön i bruksskedet enligt AFS 2023:12 – Utformning av arbetsplatser.

Bas-P ska ha rutiner för att följa grundprinciperna för att förebygga arbetsmiljörisker och för hur arbetsmiljöfrågor som rör byggskedet och bruksskedet hanteras under planering och projektering. Rutinerna ska även innefatta hur Bas-P ska kontrollera och följa upp att projektörerna har rutiner för och arbetar med att förebygga arbetsmiljörisker i bygg- och bruksskedet. Bas-P ska dessutom informera projektörerna om hur samarbete och samordning ska organiseras och genomföras samt vilka andra aktörer som kan påverka projektörens arbete. Genom samordning ska Bas-P bidra till att arbetsmiljörisker identifieras och förebyggs under planering och projektering med fokus på gemensamma områden och gränssnitt.

Bas-P ska delta i ledningen av projekteringen och har en drivande och uppföljande roll i projekteringsgruppen. En viktig del av Bas-P:s roll är att skapa ett engagemang för arbetsmiljöfrågorna i projekteringsgruppen och uppmärksamma projektörerna på deras skyldighet att följa 6 kap AFS 2023:3 samt AFS 2023:12. Genom nära samarbete med projekteringsledaren (om annan person än handläggare Bas-P själv) och projektörerna medverkar Bas-P till att identifiera och förebygga arbetsmiljörisker. Bas-P ansvarar för att samordna projektörens arbetsmiljöarbete och säkerställa att projektörerna beaktar arbetsmiljörisker i sina lösningar. Detta innebär konkret att Bas-P ska, i den utsträckning det behövs, samordna de olika projektörerna, såsom arkitekt, konstruktör och andra som medverkar vid planering och projektering. Syftet är att säkerställa att deras lösningar inklusive riskbedömningar, modeller, ritningar och andra tekniska beskrivningar samordnas med hänsyn till arbetsmiljöfrågor. Detta för att det inte ska skapa risker för ohälsa eller olycksfall under uppförande av byggnadsverket eller vid det framtida brukandet av byggnaden eller anläggningen. Bas-P ansvarar även för att säkerställa att inga arbetsmiljöfrågor förbises på grund av tveksamheter gällande vilken projektör som skall hantera dem.

Riskhantering inom projekteringen är ett löpande och iterativt arbete där projekteringsgruppen tillsammans identifierar risker, finner lösningar och på så sätt förebygger risker för att utveckla ett arbetsmiljömässigt hållbart projekt. Bas-P:s roll är att följa upp att de identifierade riskerna hanteras under planeringens och projekterings gång. För att säkerställa att lösningarna inte skapar nya arbetsmiljörisker är tillämpandet av ett helhetsperspektiv viktigt.

Projektörerna ansvarar dock för att förebygga arbetsmiljörisker kopplade till sin gestaltning, utformning, konstruktioner, installationer och val av produkter. De ska genomföra riskbedömningar

inom sina respektive ansvarsområden, ta fram skriftliga underlag med lösningar och redovisa metod- och åtgärdsval som skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö både under byggskedet och bruksskedet. Projektörerna ska hålla Bas-P informerad och följa de anvisningar som Bas-P lämnar i frågor som rör arbetsmiljön.

Vid planering och projektering av en tillfällig konstruktion eller samverkande konstruktion, ska Bas-P se till att en person som har särskild kompetens om konstruktionen i fråga och säkerställer att ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna under projekteringen blir tydlig, ser till att de aktörer som är involverade under projekteringen samarbetar, och kontrollerar att konstruktionen projekteras så att den som helhet är säker under monteringen, användningen och om den demonteras. Personen med särskild kompetens ska ha god kännedom om konstruktionen, både dess delar och helheten, och om dess olika skeden.

Även vid planering och projektering av ställning och väderskydd ska Bas-P kontrollera att projektören har utrett att mark, underlag, fasad eller andra konstruktioner som ställningen behöver förankras i med betryggande säkerhet klarar de belastningar som kan uppstå. Denna kontroll innebär att Bas-P ska försäkra sig om att projektören har undersökt och kontrollerat att ställningen får tillräcklig hållfastighet och stabilitet för att uppföras och användas på ett säkert sätt på den aktuella platsen.

Bas-P har också i uppdrag att delta i och säkerställa att tidsplaneringen och projekteringen möjliggör att byggnads- eller anläggningsarbeten kan utföras utan riskfyllda överlappningar, särskilt när flera arbetsmoment sker samtidigt eller i snabb följd. Bas-P ska upprätta en arbetsmiljöplan så snart planering och projektering startar, samt utarbeta slutdokumentation avseende arbetsmiljö i den omfattning som är av betydelse för säkerhet och hälsa vid arbete med drift, underhåll, reparation, ändring och rivning.

2.2. Organisering av Bas-P uppdraget

Bas-P är byggherrens samordnare för arbetsmiljöfrågor under planerings- och projekteringskedet och ska på uppdrag av byggherren samordna projektets arbetsmiljöfrågor genom att nyttja projektörernas kunskap inom deras respektive expertområden. Bas-P kan antingen vara en juridisk person som förfogar över lämplig handläggare eller en fysisk person som själv är lämplig eller förfogar över lämplig handläggare. I denna arbetsmiljöguide förutsätts Bas-P vara juridisk person och utförandet av Bas-P:s arbetsuppgifter genomförs av en handläggare Bas-P.

Endast person som arbetar på uppdrag av Bas-P-organisationen, som anställd eller inhyrd, får utses i rollen som handläggare Bas-P. Handläggarens chef har i uppgift att säkerställa att handläggaren har rätt förutsättningar i den egna organisationen.

Byggherren skall säkerställa att Bas-P (juridisk person) har rätt förutsättningar för att utföra de arbetsuppgifter som åligger rollen.

2.3. Samordning mellan rollerna handläggare Bas-P och projekteringsledare

Det är möjligt att, utöver rollen som handläggare Bas-P, inneha flera roller i ett och samma projekt. Det är vanligt att samma person har uppdraget som handläggare Bas-P och projekteringsledare i ett projekt.

Det finns fördelar med att som handläggare Bas-P även inneha rollen som projekteringsledare, bland annat genom att projekteringsledaren på ett naturligt sätt är insatt i projekteringsarbetet och deltar på olika möten. Det kan också finnas utmaningar med att inneha båda dessa roller. Eftersom projekteringsledarens uppdrag handlar om att leverera en projektering inom uppsatta tids- och kostnadsramar kan det i vissa fall uppstå konflikt med Bas-P uppdraget. Om förutsättningar såsom en aktivt deltagande byggherre inte finns på plats riskerar uppdraget som projekteringsledare få större tyngd än rollen som handläggare Bas-P när det behöver fattas snabba beslut vid intressekonflikt mellan de uppsatta målen. Ju mer komplext projektet är desto större är kraven på kompetens och ledarskap hos den person som utses att hantera både projekteringsledningen och byggarbetsmiljösamordningen. En utmaning kan också vara att få den tid som finns till förfogande för uppdraget att räcka till för båda rollerna.

I de fall rollerna som handläggare Bas-P och projekteringsledare innehas av olika personer är det viktigt att ansvarsfördelning och hur samverkan mellan rollerna ska ske är tydligt. Rollerna och ansvaren behöver också vara tydligt kommunicerade inom projekteringsgruppen, så att varje enskild projektör förstår vilka frågor som hanteras var. Det kan också vara bra att i dialogen med byggherren tydliggöra vilken arbetsmiljökompetens projektets projekteringsledare ska ha om denne person inte har rollen som handläggare Bas-P.

En fördel med att enbart inneha rollen som handläggare Bas-P är att ett odelat fokus kan läggas på byggarbetsmiljösamordningen. En utmaning kan vara att handläggare Bas-P inte är involverad i projekteringen på samma naturliga sätt som den som innehar båda rollerna.

3. Förutsättningar för Bas-P-arbetet

För att Bas-P ska kunna genomföra uppdraget på ett tillfredsställande sätt krävs kompetens och erfarenhet hos Bas-P likväl som förutsättningar för uppdraget i projektet. Även goda relationer med byggherre, projekteringsledare och projektörer är avgörande.

3.1. Handläggare Bas-P:s utbildning, kompetens och erfarenhet

Byggherren ska se till att den Bas-P som väljs för uppdraget förfogar över handläggare Bas-P som har den utbildning, kompetens och erfarenhet som uppgiften kräver med hänsyn till projektets storlek, komplexitet och risknivå. Handläggare Bas-P bör normalt ha erfarenhet och utbildning som minst omfattar:

- Erfarenhet av arbetsmiljöarbete inklusive praktiskt samordningsarbete i byggprojekt.
- Erfarenhet av projektering.
- Kunskap om arbetsmiljöbestämmelser för byggherrar, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare.
- Kunskap om föreskrifter om byggnads- och anläggningsarbete, utformning av arbetsplatser, systematiskt arbetsmiljöarbete, social och organisatorisk arbetsmiljö
- Kunskap om övriga föreskrifter om arbetsmiljörisker som förekommer i byggprojektet, bland annat fysiska, fysikaliska, tekniska, kemiska och ergonomiska risker.

Kompetenser och erfarenheter, men även personlighetsdrag och förhållningssätt, som stärker rollen som handläggare Bas-P och ger goda förutsättningar att utföra uppdraget, sammanfattas i figuren nedan.

Exempel på kompetenser som stärker Bas-P i sin roll. Fri översättning och vidareutveckling av Kasper Gulbrandsens modell från den danska guiden Verktøjskasse for arbejdsmiljøkoordinator (P).

3.1.1. Värdera sin egen roll och kompetens i förhållande till uppdraget

Utifrån projektets storlek, komplexitet och risknivå bör Bas-P värdera sin egen roll och kompetens, som Bas-P-organisation och handläggare Bas-P, i förhållande till uppdraget.

- Vad kräver det aktuella Bas-P-uppdraget för kompetens och erfarenhet.
- Har du som handläggare Bas-P rätt kompetens och erfarenhet för uppdraget.

Vid behov, har du som handläggare Bas-P tillgång till specialiststöd avseende särskilda riskområden eller är ni flera handläggare eller andra stödresurser i din organisation som utför vissa uppgifter genom skriftlig tilldelning av uppgifterna.

Som Bas-P är det viktigt att få rätt förutsättningar och att tillsammans med byggherren stämma av uppdrag och resurser i förhållande till förväntningar och krav i uppdraget.

Som ny i rollen som handläggare Bas-P är det ofta ett stöd, om möjlighet finns, att ta hjälp av en erfaren mentor, någon som har en bred erfarenhet av Bas-P-uppdraget.

3.2. Förutsättningar i projektet

Nedan lyfts ett antal förhållanden relaterade till projektet som bidrar till att skapa bra förutsättningar för Bas-P:s arbete.

3.2.1. Uppdragets utformning och omfattning

Bas-P-uppdragets utformning och omfattning samt byggherrens förväntningar behöver vara tydliggjorda för Bas-P i samband med att uppdraget startar. Sådant som bör klargöras är exempelvis:

- Byggherrens arbetsmiljömål och engagemang för projektet.
- Hur Bas-P-uppdraget är avtalat, inklusive tid och budget.
- Eventuellt behov av stöd av sakkunnig kompetens.
- Hur det säkerställs att projektet tillgodogör sig erfarenheter och synpunkter från produktion, drift och brukare.
- Bas-P:s deltagande i ledningen av projekteringen, samverkan med projektörer, samt övriga aktiviteter för Bas-P.
- Antalet projektörer inklusive eventuella sidoprojektörer.
- Hur dialog med, uppföljning av och rapportering till byggherren ska ske.
- I vilket skede Bas-P kommer in i projektet och vilket arbetsmiljöarbete eventuell tidigare Bas-P har utfört.
- Vilka intressenter, inklusive angränsade byggprojekt, kommande brukare och förvaltare, som finns och hur samordningen med dessa är tänkt att ske.
- Hur samverkan med och överlämning till Bas-U är tänkt att genomföras.
- Hantering av slutdokumentation och erfarenhetsåterföring.

Bas-P ska ha full insyn och delaktighet i de delar av projekteringen som direkt eller indirekt kan komma att påverka arbetsmiljön under byggskede eller förvaltning/drift. Bas-P ska ha full tillgång till dokumentation och möjlighet att själv ta initiativ till att boka in och delta i nödvändiga möten. Bas-P ska också ha kontinuerlig kontakt med byggherren för att diskutera val som har arbetsmiljömässiga konsekvenser, till exempel genom byggherrens deltagande i projekteringsmöten och separat bokade avstämningar mellan byggherre och Bas-P. Bas-P ska meddela byggherren om valda lösningar kan medföra allvarliga risker eller ohälsa eller olycksfall i bygg- eller bruksskedet som varken kan förebyggas vid projekteringen eller åtgärdas med givna förutsättningar. Bas-P ska också informera byggherren när förutsättningar saknas eller tidplanen är orealistisk samt om projektörerna inte följer Bas-P:s anvisningar.

Bas-P ska utses så snart planering och projektering påbörjas. Om Bas-P påbörjar sitt uppdrag senare under projekteringsgången är det viktigt att tidigare Bas-P:s arbete överlämnas som ett underlag till det fortsatta arbetet vid ett fysiskt möte som dokumenteras. Om det inte funnits en tidigare utsedd Bas-P faller ansvaret för byggarbetsmiljösamordningen tillbaka på byggherren som i sådana fall behöver överlämna de förutsättningar som arbetats fram tidigare i projektet. Om projekteringsfasen har kommit så långt att lösningar redan är fastslagna och det därmed saknas möjligheter att ta hand om identifierade arbetsmiljörisiker kan uppdraget som Bas-P vara svårt att genomföra. En dialog med byggherren för att tydliggöra hur uppdraget ska kunna utföras på utsatt tid, förväntningarna på uppdraget och eventuella avgränsningar, till exempel kring förutsättningar som beslutats om tidigare i projektet, är därför nödvändig.

3.2.2. Tid och budget för Bas-P-uppdraget

Uppdragets tidsomfattning behöver vara tydlig i avtalet mellan byggherre och Bas-P då det är där ramarna för uppdraget fastslås. I de fall Bas-P har uppdraget som en del i entreprenadkontraktet (vid totalentreprenader) behöver anbudslämnaren säkerställa att erforderlig tid finns för Bas P:s uppdrag. Oberoende av om uppdraget avtalas som ett separat avtal eller ingår i ett större entreprenadavtal ska uppdragets tidsomfattning och budget vara anpassad till projektets storlek och komplexitet på ett sådant sätt att Bas-P kan använda tillräckligt med tid på de aktiviteter som omfattas av Bas-P:s uppdrag. Ett mer komplext projekt och med fler projektörer behöver ofta mer tid för oförutsedda händelser som kan kosta tid och pengar. Vid avtal med rörlig kostnad bör detta finnas med i den budget som parterna kommit överens om. Vid eventuellt fast pris bör det ingå i Bas-P:s post för oförutsett/risk.

3.2.3. Projektgruppens engagemang för arbetsmiljö

I en projekteringsgrupp ansvarar Bas-P för samordningen av alla arbetsmiljörisiker i projektet, vilket är ett stort och viktigt uppdrag. Genom hela projektet behöver Bas-P känna att byggherre, projektörer, projekteringsledare, produktionsresurser samt övriga involverade parter arbetar utifrån den arbetsprocess som upprättats. Dynamiken i en projektering kräver ofta att snabba beslut tas och då är det viktigt att Bas-P hela tiden har en naturlig roll i att samordna arbetsmiljöfrågor om förutsättningarna förändras.

För att Bas-P ska få gehör och ha förutsättningar att fullfölja sitt uppdrag är engagemanget för arbetsmiljö hos projektets ledning avgörande. Det är även viktigt att detta engagemang genomsyrar projektet på ett sådant sätt att alla i projektet känner ansvar för arbetsmiljön. För att lägga grunden för en god säkerhetskultur genom hela projektet behöver byggherren vara synlig i projekteringen och understryka vikten av arbetsmiljön för projektet och dess leverans.

När byggherren är tydlig med vilket ansvar och vilka befogenheter Bas-P har i projekteringen och förmedlat detta till upphandlade projektörer finns goda förutsättningar för att Bas-P får den status och handlingskraft som rollen kräver. Bas-P behöver löpande kommunicera med byggherren om hur engagemanget i projekteringsgruppen ser ut.

3.2.4. Projekteringsgruppens förutsättningar

Projektörernas förebyggande arbetsmiljöarbete

Det är viktigt att byggherren säkerställer att projektörerna har rätt arbetsmiljökompetens och erfarenhet då detta är en viktig förutsättning för Bas-P:s arbete. Projektörerna ansvarar för att förebygga arbetsmiljörisiker kopplade till deras gestaltning, utformning, konstruktioner, installationer och val av produkter, både avseende arbetsmiljörisiker som kan uppstå under byggskedet och bruksskedet. För att identifiera, värdera och hantera potentiella arbetsmiljörisiker i projekteringen är kunskap inom arbetsmiljö en förutsättning. Att en projektör har hög kompetens inom sitt specialområde innebär inte nödvändigtvis hög kompetens avseende hur arbetet i byggskedet och/eller bruksskedet ska genomföras säkert och med en bra arbetsmiljö.

Projektören planerar och projekterar därför företrädesvis i nära samarbete med produktions- och drifts-/brukarrepresentanter. Utomstående kompetens kan också behöva anlitas om kunskaperna hos projektörerna inte räcker till.

Projektörerna ska ha rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker som kan uppstå under byggskedet, och detta ska kontrolleras av Bas-P.

En utmaning för Bas-P kan vara att behöva lyfta engagemanget och fokus för arbetsmiljöfrågorna högre på agendan. Att skapa engagemang kan ta tid och vara utmanande om det finns olika mål eller förväntningar eller olika förståelse för uppgiften och dess innehåll.

Projekteringstidplan

Byggherren ansvarar för att en projekteringstidplan tas fram, men ansvarar också för att involvera Bas-P, projekteringsledare och projektörer i detta arbete. Som handläggare Bas-P är det därför viktigt att tidigt kontrollera och göra en bedömning om projekteringstidplanen innehåller tillräckligt med tid för de aktiviteter som kommer att beröra arbetsmiljön under byggnation och förvaltnings-/bruksskede. En av de aktiviteter som tar tid men som kan missas i en projekteringstidplan är granskningsprocessen.

Under projekteringen kommer tidplanen, med stor sannolikhet, behöva revideras. Handläggare Bas-P ska vara involverad i de förändringar som sker och säkerställa att en säker projektering möjliggörs i nya versioner som tas fram. Det är viktigt att kontinuerligt stämma av att projekteringsgruppen följer projekteringstidplanen för att minimera forceringar. Forcering är en stor arbetsmiljörisk och ska i största möjliga mån undvikas. En projekteringstidplan ska ha utrymme för viss del oförutsedda händelser (på samma sätt som kostnadskalkyler tar höjd för oförutsedda kostnader).

På pappret slutar ofta projekteringstidplanen när produktionen startar och produktionstidplanen tar vid. I realiteten startar ofta produktionen innan projekteringen avslutas. Huvudtidplanen ska visa när och hur detta överlapp sker, så att handläggare Bas-P kan säkerställa att projekteringen hanterat de frågor som är aktuella i de skeden av produktionen som påbörjats innan projektering avslutats. Bas-P ska dessutom fortsätta samordna projekteringen om den pågår även efter att arbetsmiljöplanen har överlämnats.

Produktions-, drifts-, och brukarrepresentation i projektering och planering

För att säkerställa att de lösningar som projekteras fungerar på ett arbetsmiljömässigt bra sätt i praktiken på byggarbetsplatsen är det viktigt att involvera produktionskompetens under projekteringen. Projekteringsgruppen har inte nödvändigtvis tillräcklig produktionserfarenhet, dvs. erfarenhet från hur olika valda lösningar fungerar när de ska omsättas på en byggarbetsplats. Att erfarenheter från produktion återförs till projektörerna är viktigt för att projektörerna ska se hur deras lösningar fungerat i praktiken. Därför är dialog och erfarenhetsåterföring mellan projektering och produktion viktig, så att de olika kompetenserna och erfarenheterna tas tillvara och nyttjas på bästa sätt.

På samma sätt saknar ofta projekteringsgruppen kunskap om vilka arbetsmiljöhänsyn som behöver tas för den specifika användningen av det färdiga byggnadsverket, liksom om hur lösningar för drift fungerar arbetsmiljömässigt i praktiken. Därför är det även viktigt att upprätta ett arbetssätt för att involvera lämpliga representanter under projekteringen från den drift och de brukare som ska verka i eller i anslutning till byggnadsverket.

3.2.5. Bedöma förutsättningarna i projektet och hantera brister

Avsnitten ovan redovisar ett antal förhållanden som bidrar till att skapa förutsättningar för Bas-P. Med stöd i dessa kan handläggare Bas-P bedöma hur förutsättningarna ser ut i det specifika projektet. Där bristande förutsättningar identifieras behöver Bas-P-organisationen bedöma om de går att hantera för att ändå genomföra uppdraget med ett bra resultat.

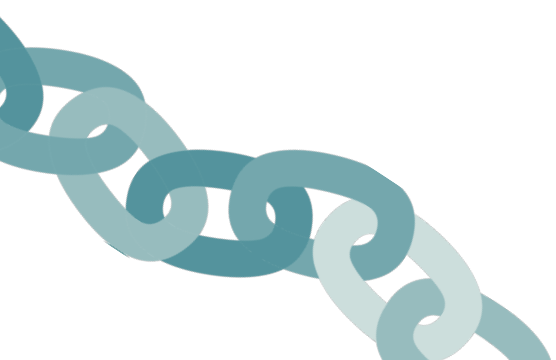
Om handläggare Bas-P upplever att förutsättningarna för att skapa en bra arbetsmiljö saknas är det viktigt att lyfta detta med sin chef när det rör förutsättningar i den egna Bas-P organisationen och till byggherren när det rör förutsättningar som Bas-P inte kan påverka. I kommunikationen med byggherren bör Bas-P ge tydliga exempel på hur de bristfälliga förutsättningarna skapar hinder för byggarbetsmiljösamordningen eller risker i produktions-, drifts- och förvaltningsskedet. Ett exempel kan vara att projektör inte följer Bas-P:s anvisningar.

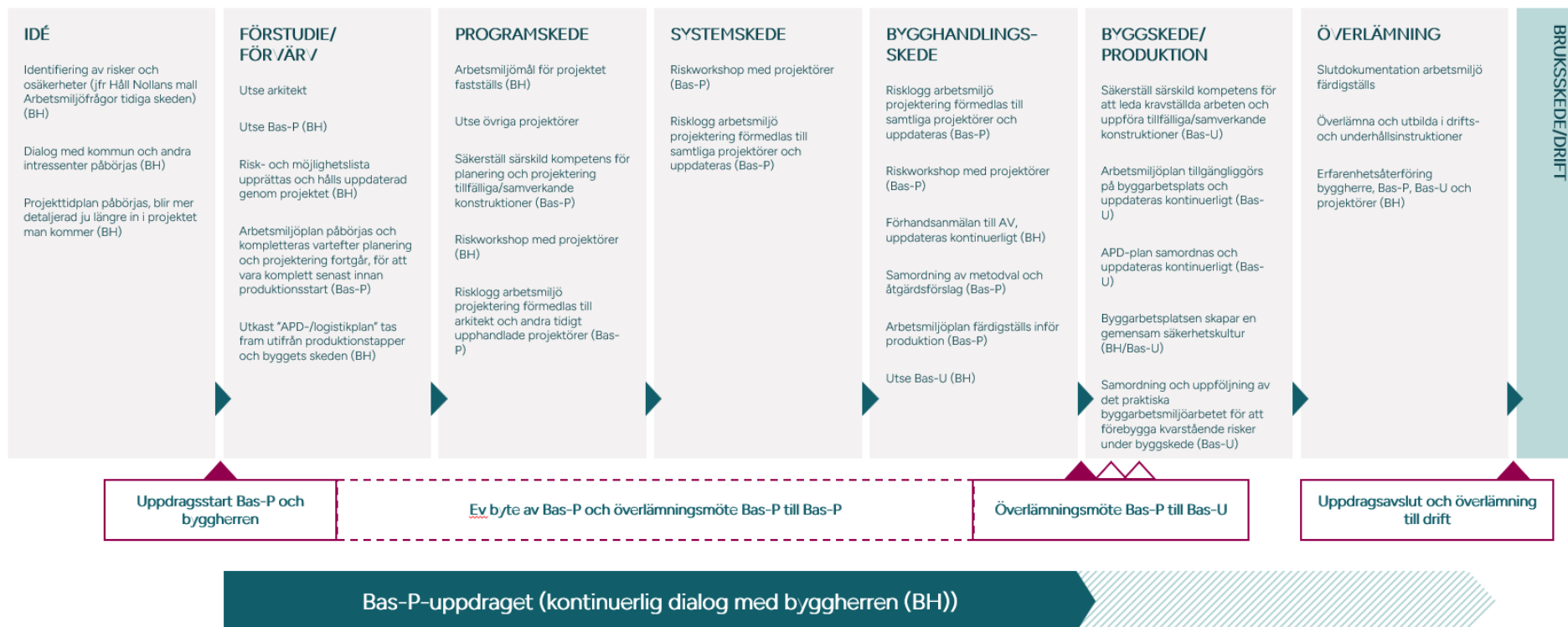
4. Rekommenderade aktiviteter och arbetssätt

Nedan ges, för att sätta Bas-P-uppdraget i relation till byggprocessen, en övergripande beskrivning av de aktiviteter med koppling till byggarbetsmiljösamordning som genomförs under projektets faser. Därefter ges en beskrivning av arbetsflödet för Bas-P-uppdraget med förslag till aktiviteter och arbetssätt för Bas-P samt ett antal verktyg som ger stöd i Bas-P:s arbete.

4.1. Aktiviteter med koppling till byggarbetsmiljösamordning

Allteftersom projekteringsfaserna löper på och projektet konkretiseras över tid blir också arbetsmiljösamordningen mer konkret genom att hanteringen av arbetsmiljörisker följer projektets detaljeringsnivå. Förslag på aktiviteter med koppling till byggarbetsmiljösamordning under ett projekts faser, från idé till bruksskede, beskrivs på en generell nivå i figuren nedan.

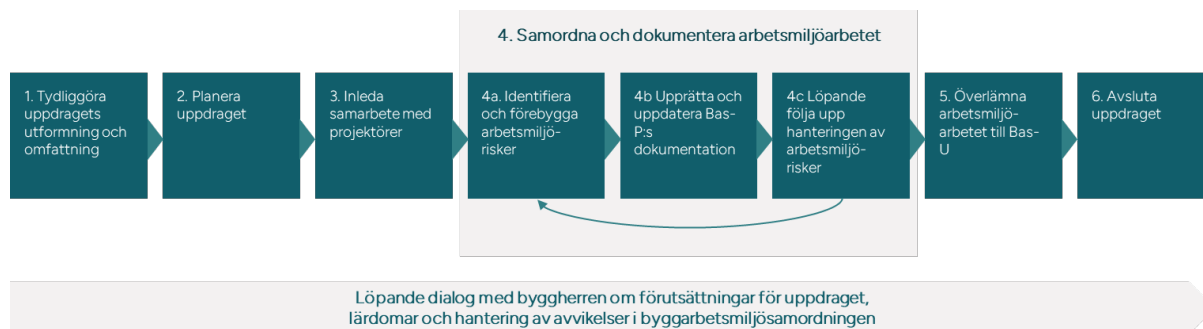

Projektets faser och förslag på aktiviteter med koppling till byggarbetsmiljösamordning, med fokus på byggherre och byggarbetsmiljösamordnare. Den som ansvarar för att utföra respektive uppgift anges inom parentes.

4.2. Arbetsprocess och aktiviteter i Bas-P:s arbete

Bas-P-uppdraget beskrivs nedan i form av en arbetsprocess med utgångspunkt i viktiga aktiviteter i Bas-P:s arbete (förstoring av figuren finns på sista sidan). Under uppdragets gång ska även en löpande dialog föras med byggherren om förutsättningarna för uppdraget, lärdomar och hantering av avvikelser i byggarbetsmiljösamordningen.

Nedan beskrivs vad respektive steg i arbetsprocessen innebär. För varje steg ges förslag till lämpliga aktiviteter och i vissa fall även förslag till verktyg som stödjer Bas-P i dessa aktiviteter. Det tydliggörs också vilken input som behövs för varje steg respektive vilken output som varje aktivitet ska resultera i.

Steg 1: Tydliggöra uppdragets utformning och omfattning

Input: Avtal eller överenskommelse om Bas-P
Aktivitet: Startmöte med byggherren
Verktyg: Agenda Startmöte byggherren och Bas-P
Output: Protokoll från startmöte med byggherren och tydlighet i uppdraget

Som ett första steg i Bas-P:s uppdrag är det bra att tydliggöra uppdragets utformning och omfattning tillsammans med byggherren i syfte att stämma av förväntningar och ramarna för Bas-P:s arbete, samt säkerställa att Bas-P involveras tidigt i projekteringen. Detta görs lämpligen i form av ett startmöte med byggherren där uppdragsbeskrivningen går igenom och aktiviteter och milstolpar i Bas-P:s arbete stäms av. Genom startmötet klargörs avtalets innebörd i praktiken och byggherren och Bas-P kommer överens om hur det fortsatta arbetet ska genomföras och uppdraget uppfyllas. Detta innebär bland annat aktiviteter, kommunikation mellan handläggare Bas-P och byggherrens representant samt hur rapportering av brister ska hanteras. Det kan också finnas ett behov av att klargöra byggherrens arbetsmiljöansvar så att byggherren och Bas-P har en gemensam förståelse för detta. Det bör vara byggherren som bjuder in till ett sådant möte, men det hindrar inte att Bas-P tar initiativ till detta vid behov.

Steg 2: Planera uppdraget

Input: Avtal eller överenskommelse om Bas-P och protokoll från startmöte med byggherren
Aktivitet: Planera genomförandet av Bas-P-uppdraget
Verktyg: Arbetsmiljöguide för Bas-P
Output: Plan för Bas-P-uppdraget, påbörjad arbetsmiljöplan och etablerad kontakt med projekteringsledare

Utifrån uppdragets utformning och omfattning samt förutsättningarna i projektet och projekteringsgruppen gör handläggare Bas-P lämpligen en plan för hur Bas-P-uppdraget ska genomföras och redovisas, som med fördel stäms av med byggherrens representant. Det innebär till exempel att planera för hur insamling, samordning och uppföljning av projektörernas underlag med bedömda risker, lösningar och förslag till åtgärder ska ske, samt vilka metoder och verktyg som Bas-P ska använda i sitt uppdrag.

Bas-P ska påbörja arbetet med en arbetsmiljöplan så snart denne blivit utsedd och planering och projektering har startat. Arbetsmiljöplanen ska fungera som ett styrande dokument för hur arbetsmiljöarbete bedrivs genom byggprojektet. Det betyder att arbetsmiljöplanen ska beskriva hur arbetsmiljöarbetet och samordningen ska utföras under planerings- och projekteringskedet och byggskedet. Syftet med arbetsmiljöplanen är att förebygga arbetsmiljörisiker i byggskedet. Arbetsmiljöplanen ska minst innehålla det som beskrivs i AFS 2023:3 11 kap 7 och 8 §§, förslag på innehåll presenteras nedan. Arbetsmiljöplanen skall uppdateras kontinuerligt och kunna visas upp under hela den tid Bas-P ansvarar för den. Arbetsmiljöplanen ska innefatta de uppgifter som är kända vid tidpunkten fram till dess att den lämnas över till Bas-U.

Den arbetsmiljöplan som Bas-P lämnar över till Bas-U bör innehålla följande:

- Organisation för projektets arbetsmiljöarbete
 - Byggherre och kontaktoppgifter till byggherrens representant
 - Bas-P och handläggare för Bas-P
 - Person med särskild kompetens om konstruktionen vid planering och projektering av en tillfällig eller samverkande konstruktion
 - Beslut om projektspråk och hantering av översättning av arbetsmiljöplanens delar
- Rutiner för samarbete och byggarbetsmiljösamordning under projekteringen inklusive de forum där byggarbetsmiljösamordningen bedrivs: startworkshop Bas-P och projektörer, projekteringsmöten och granskningsmöten.
- Hur samordning med annan verksamhet som pågår samtidigt (till exempel fast driftställe med pågående verksamhet) ska ske
- Hur samordning med andra byggprojekt som pågår samtidigt i samma geografi ska ske
- Styrning av särskilda risker – beskrivning av hur riskerna ska hanteras. Inarbete delar som beskrivs i Håll Nollans arbetsmiljöstandarder och -guider för vissa av de särskilda riskerna

I samband med planeringen av Bas-P-uppdraget är det också lämpligt att etablera en kontakt med projekteringsledaren, i de fall där den rollen innehas av annan person än handläggare Bas-P. Detta i syfte att skapa en samsyn om arbetsmiljöarbetet under projekteringen men också för att tydliggöra gränsdragningar mellan Bas-P uppdraget och projekteringsledarens uppdrag.

Steg 3: Inleda samarbete med projektörer

Input: Plan för Bas-P-uppdraget och arbetsmiljöplan

Aktivitet: Startmöte arbetsmiljö med projektörer

Verktyg: Agenda Startmöte arbetsmiljö projektering

Output: Tydlighet i projekteringsgruppen om hur arbetsmiljösamordningen ska genomföras och vad som förväntas av projektörerna

Då Bas-P-rollen innebär att i nära samarbete med projektörerna medverka till att identifiera och förebygga arbetsmiljörisker under planering och projektering är goda relationer med projekteringsledare och projektörer en förutsättning. En viktig del i rollen är därför att tidigt få till ett bra samarbete med projektörerna och skapa ett engagemang för arbetsmiljöfrågorna, samt tydliggöra förväntningar och krav på projektörernas delaktighet och ansvar i arbetsmiljösamordningen.

Ett lämpligt sätt att skapa bra samarbete med projektörerna och goda förutsättningar för arbetsmiljöarbetet är genom ett inledande startmöte om arbetsmiljö med projektörerna. På ett sådant startmöte, som kan vara ett specifikt möte eller en del av första projekteringsmötet, informerar handläggare Bas-P projektörerna om hur byggarbetsmiljö-samordningen i projektet är tänkt att bedrivas och hur samarbete och kommunikation ska ske. Det kan även vara bra att påminna om Bas-P:s uppdrag och projektörernas ansvar samt gå igenom vad som står i projektets arbetsmiljöplan om hur samordning och arbetsmiljöarbetet ska bedrivas, så att förväntningarna på varandra är tydliga. Handläggare Bas-P ska också informera om vilka andra aktörer som kan påverka projektörernas arbete. I detta inledande skede är det också lämpligt att förmedla verktyg till projektörerna för att samordna hanteringen av arbetsmiljörisker under planeringens och projekteringens gång (förslagsvis *Risklogg arbetsmiljö projektering*).

Det är också fördelaktigt att på olika sätt skapa personlig kontakt, till exempel genom att dela kontor, delta i gemensamma fikastunder eller genomföra gemensamma besök på byggarbetsplatsen.

Steg 4: Samordna och dokumentera arbetsmiljöarbetet

Hanteringen av risker är ett löpande och iterativt arbete där projekteringsgruppen tillsammans identifierar risker och finner lösningar för att förebygga risker och utveckla ett arbetsmiljömässigt hållbart projekt. I detta arbete är Bas-P:s roll att motivera till och följa upp att de identifierade riskerna hanteras under planeringens och projekteringens gång, samt att dokumentationen av arbetsmiljöarbetet hålls uppdaterad.

För att säkerställa att lösningarna inte skapar nya arbetsmiljörisker är ett helhetsperspektiv viktigt. Bas-P behöver även beakta att det finns tillräckligt med tid för att utföra olika arbetsmoment i byggskedet. För att uppnå en bra arbetsmiljö krävs ett aktivt arbete med att eliminera, minimera och hantera arbetsmiljörisker.

4a Identifiera och förebygga arbetsmiljörisker

- Input: Identifierade arbetsmiljörisker från projektets tidigare skede
- Aktivitet: Samla in projektörernas underlag med bedömda risker, lösningar och förslag till åtgärder, genomföra riskworkshop, coacha projektörer
- Verktyg: Risklogg arbetsmiljö projektering
- Output: Underlag från projektörerna och resultat från riskworkshop

Arbetet med att identifiera och förebygga arbetsmiljörisker innebär inledningsvis att ta del av information om arbetsmiljörisker som byggherren och/eller tidigare Bas-P identifierat i projektets tidiga skeden samt att samla in projektörernas underlag med bedömda risker, lösningar och förslag till åtgärder (nedan benämnt som underlag från projektörerna). Bas-P efterfrågar underlaget från projektörerna och samordnar arbetet med att förebygga arbetsmiljörisker för att identifiera samt samordna risker som kan uppstå i gränslandet mellan olika projektörers val.

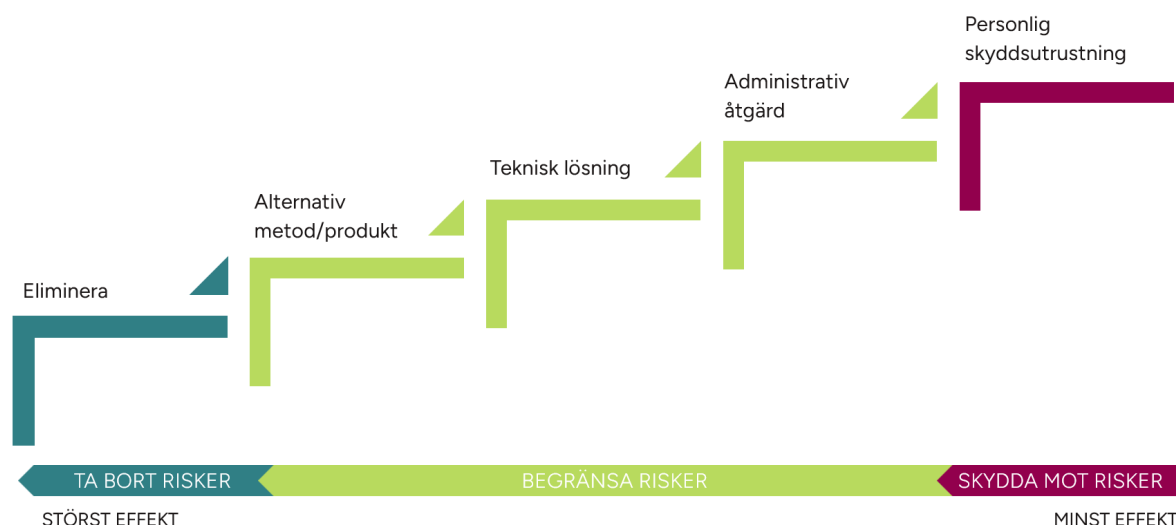
Ett bra stöd för att identifiera arbetsmiljörisiker under planering och projektering är att visualisera genomförandet under byggskedet och tänkta arbeten under bruksskedet. En metod för att utföra arbetet med att identifiera och förebygga arbetsmiljörisiker är att genomföra riskworkshops tillsammans med projekteringsgruppen, där även byggherren samt representanter från produktion, bruks- och driftskede samt andra relevanta aktörer deltar. Riskworkshops kan exempelvis genomföras vid några tillfällen under projekteringen, till exempel vid projekteringsstart, vid övergång från systemhandling till bygghandling samt vid överlämnande till produktion för att följa upp kvarstående, ej bortprojekterade, risker innan överlämning till produktion. Använd lämpligen *Risklogg arbetsmiljö projektering* som underlag till och för att dokumentera utfallet av riskworkshopen.

För att skapa engagemang hos projektörerna kan ett coachande arbetssätt, där handläggare Bas-P har enskilda dialoger med respektive disciplin, vara en fördel. Genom att leda och coacha skapas förståelse och engagemang för arbetsmiljöfrågorna.

För att förebygga arbetsmiljörisiker ska handläggare Bas-P och projektörer arbeta metodiskt med riskerna enligt Arbetsmiljöverkets grundprinciper genom att identifiera, undvika, bedöma och hantera risker. De risker som inte kan undvikas helt ska efter bedömning hanteras genom åtgärder enligt följande principer:

- åtgärda riskerna vid källan
- ersätta farliga ämnen med ämnen som är ofarliga, eller mindre farliga
- prioritera gemensamma skyddsåtgärder framför individuella
- ta hänsyn till den tekniska utvecklingen
- ta hänsyn till människors olika förutsättningar
- ge klara och tillräckliga instruktioner som alla berörda kan förstå

Åtgärdstrappan nedan (baserad på ISO 45001) är ett sätt att omsätta grundprinciperna i praktiken. Åtgärdstrappan innebär att åtgärder ska prioriteras i rätt ordning och de med så stor effekt som möjligt bör eftersträvas först. Det innebär att eliminering och alternativ metod/produkt ska övervägas först, följt av tekniska lösningar och organisatoriska åtgärder samt personlig skyddsutrustning som sista steg. Ibland kan flera åtgärder behöva kombineras för att hantera en och samma risk.

4b Upprätta och uppdatera Bas-P:s dokumentation

Input:	Underlag från projektörerna och resultat från riskworkshop
Aktivitet:	Upprätta och hålla dokumentation av arbetsmiljöarbetet aktuell
Verktyg:	Risklogg arbetsmiljö projektering och arbetsmiljöplan
Output:	Aktuell dokumentation av arbetsmiljöarbetet

Underlag från projektörerna och genomförda workshops utgör en grund för fortsatt arbetsmiljösamordning och dokumentation av arbetsmiljöarbetet. Under projekteringen uppkommer nya risker allteftersom projekteringen fortlöper och detaljer studeras. Det är Bas-P:s ansvar att säkerställa att dokumentationen uppdateras med tillkommande risker samt att föreslagna och genomförda lösningar för att eliminera identifierade risker förs in i dokumentationen. Det faller inom Bas-P:s ansvar att säkerställa spårbarhet i arbetsmiljöarbetet och att dokumentationen omfattar samtliga risker som identifierats under planerings- och projekteringskedet och inte endast sådana risker som kvarstår under produktion och bruksskede.

Bas-P ska uppdatera projektets arbetsmiljöplan utifrån de förutsättningar som är kända under projekteringskedet. Utöver Bas-P:s risklogg och arbetsmiljöplanen ska arbetsmiljödokumentation för framtida arbeten i bruksskedet (slutdokumentation) utarbetas för att underlätta planeringen av drift och underhåll samt säkerställa säkerhet och hälsa för de som arbetar i detta skede.

4c Löpande följa upp hanteringen av arbetsmiljörisker

Input:	Aktuell dokumentation av arbetsmiljöarbetet
Aktivitet:	Löpande följa upp projektörernas arbete som kan påverka arbetsmiljön
Verktyg:	Projekteringsmöten
Output:	Uppdaterad dokumentation av arbetsmiljöarbetet

Risker som identifieras i projektet ska hanteras antingen genom att projektera bort risken, hitta en arbetsmetod som minskar arbetsmiljörisken eller beskriva förutsättningar för genomförandet av arbetet så att det kan bedrivas på ett säkert sätt. Under projekteringen kan uppföljning tillsammans med projektörer behöva ske genom individuella möten för att säkerställa att de hanterar identifierade risker enligt vad som kommunicerats under uppstartsfasen. Avvikelser i leveransen från projektörer ska i första hand hanteras enskilt för att vid behov tas upp med byggherren. Med detta avses de fall då projektörer inte tar fram tillräckliga lösningar för att säkerställa en god arbetsmiljö eller om resurser och kompetens saknas. Behov av samordning som kommer fram under arbetet ska lyftas av handläggare Bas-P till projekteringsledaren.

Inom ramen för Bas-P-uppdraget ska Bas-P även säkerställa att tider för genomförande är tillräckliga för att ge förutsättningar för en bra arbetsmiljö samt att arbetsområdet är disponerat så att produktion kan bedrivas säkert, både för egen arbetskraft och tredje man. För att säkerställa detta kan Bas-P konsultera produktionskunnig personal inom projektet eller externt.

I de fall en arbetsmiljörisk identifieras, som kräver åtgärd vilken påverkar projektets tid, ekonomi eller kvalitet, ska byggherren informeras och vid behov fatta beslut om förändring i projektet för att omhänderta åtgärden. Rapportering till byggherren bör ske enligt det format som överenskommit under startmötet.

Steg 5: Överlämna arbetsmiljöarbetet till Bas-U

Input:	Risklogg arbetsmiljö projektering, arbetsmiljöplan och arbetsmiljödokumentation för framtida arbeten
Aktivitet:	Överlämningsmöte med Bas-U/(-P) och byggherre
Verktyg:	Agenda överlämningsmöte Bas-P – Bas-U/(-P)
Output:	Protokoll från överlämningsmötet

Den som är tilltänkt Bas-U för projektet involveras om möjligt i arbetsmiljösamordningen i god tid, lämpligen genom att bjudas in till projekteringsmöten och delges mötesanteckningar. Bas-U har då goda möjligheter att sätta sig in i projektet och bidra med sin produktionserfarenhet. Ett bra samarbete mellan Bas-P och Bas-U kan medföra att många frågetecken besvaras i tidigt skede.

Vid överlämningen till Bas-U ska arbetsmiljöplan, genomfört arbetsmiljöarbete, sammanställning av skriftliga underlag av kvarvarande allvarliga arbetsmiljörisker samt övriga relevanta arbetsmiljöuppgifter överlämnas och gås igenom inför byggskedet. Föreskrivna åtgärder för att förebygga risker ska förklaras och det är särskilt viktigt att förklara åtgärder till risker som inte är uppenbara för alla. Det är också viktigt att gå igenom lösningar som valts bort för att undvika att ändringar görs längre fram i projektet som kan påverka arbetsmiljön negativt. Vid överlämningsmötet ska även byggherren vara delaktig.

I de fall ett byte av Bas-P sker görs motsvarande överlämning till ny Bas-P. Det är viktigt att vara tydlig med när överlämningen av arbetsmiljöplanen sker. Fortsätter sedan projektering under produktion, vilket är vanligt, så ska färdigprojekterade delar överlämnas från Bas-P till Bas-U i etapper vartefter de blir klara.

Steg 6: Avsluta uppdraget

Input:	-
Aktiviteter:	Överlämning av arbetsmiljödokumentation för framtida arbeten samt erfarenhetsmöte med byggherren, projekteringsgruppen och Bas-U
Verktyg:	-
Output:	Avslutat Bas-P-uppdrag

Bas-P-uppdraget och ansvar för samordning av arbetsmiljörisker fortlöper så länge någon form av projektering pågår. Detta innebär att Bas-P tar ansvar för samordning av tekniska lösningar som beslutas inom projekteringsgruppen oavsett om produktion har påbörjats och överlämning skett till Bas-U eller inte.

Uppdragets avslut bör ha varit en förutsättning som diskuterats under startmötet för att tillsammans med byggherren definiera när uppdraget avses genomfört. Utifrån detta stäms uppdragets genomförande av.

Den arbetsmiljödokumentation för framtida arbeten som Bas-P ansvarar för överlämnas enligt projektets rutiner för dokumenthantering. Syftet med arbetsmiljödokumentationen för framtida arbeten är att beskriva förhållanden som är av betydelse för säkerhet och hälsa vid drift, underhåll, reparation, ändring och rivning under hela byggnadens livslängd. Bas-P arbetar fram arbetsmiljödokumentationen under planerings- och projekteringskedet och sedan genomför Bas-U

nödvändiga anpassningar baserat på det slutliga utförandet. Arbetsmiljödokumentationen ska vara tillräckligt omfattande och beskriva:

- Objektets konstruktion och utformning.
- Vilka material och byggprodukter som använts.
- Identifierade arbetsmiljörisker som kvarstår i bruksskedet samt instruktioner för hur dessa ska förebyggas och hanteras.

Det är rekommenderat att Bas-P tillsammans med projekteringsgruppen och byggherren genomför ett erfarenhetsmöte för att ta lärdom av bra och mindre bra delar av projektets arbetsmiljöarbete. Innan ett sådant erfarenhetsmöte är det viktigt att få erfarenhetsåterföring från Bas-U, alternativt att Bas-U deltar i erfarenhetsmötet med projekteringsgruppen.

Bilagor/övrigt

Risklogg arbetsmiljö projektering Verktyg för att samordna hanteringen av arbetsmiljörisker under planering och projektering av ett byggprojekt

Startmöte byggherre och Bas-P Agenda för startmöte mellan byggherren och Bas-P i syfte att stämma av förväntningar för Bas-P:s uppdrag

Startmöte arbetsmiljö projektering Agenda för startmöte arbetsmiljö med projektörerna i syfte att tydliggöra roller, ansvar, förväntningar och arbetsätt

Överlämningsmöte Bas-P – Bas-U/(-P) Agenda för överlämningsmöte mellan Bas-P och Bas-U (-P) i syfte att överlämna arbetsmiljöplan och uppgifter om arbetsmiljöarbetet i övrigt

Referenser

Relevanta lagar och föreskrifter:

Arbetsmiljölagen (1977:1160)

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:3) om projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:12) om utformning av arbetsplatser

Vår kontakt

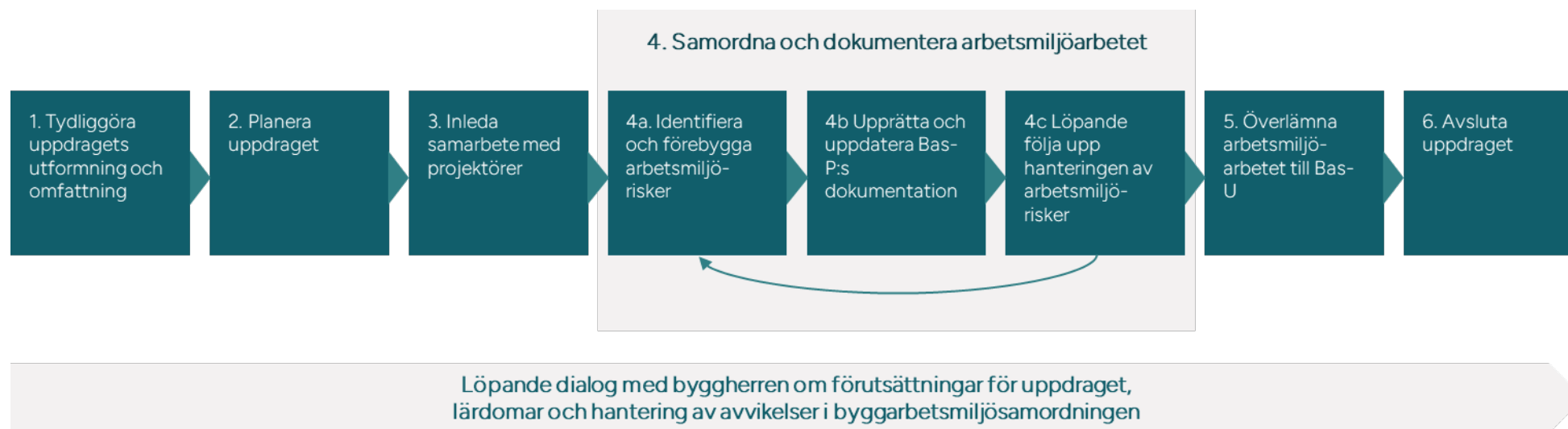
Ulrika Dolietis
Håll Nollan

Bas-P
Utfärdad: 2022-06

Arbetsmiljöguide

Uppdaterad: 2026-03-24

Arbetsprocess för Bas-P-uppdraget.